

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Державний вищий навчальний заклад
«ДОНБАСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»
кафедра психології
НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ М.П. Драгоманова
кафедра педагогіки і психології дошкільної освіти

ПЕРСПЕКТИВНІ ПИТАННЯ ПСИХОЛОГІЇ ТА ПЕДАГОГІКИ
ЗБІРНИК НАУКОВИХ ПРАЦЬ

За матеріалами
Всеукраїнській науково-практичній
інтернет-конференції

Сучасна психологія і педагогіка: теорія і модерна
практика освітнього процесу в епоху пандемічних
викликів

Слов'янськ – 2021

УДК [159.9:37](06)

П27

Перспективні питання психології та педагогіки: зб. наук. праць. За матеріалами **Всеукраїнській науково-практичній** інтернет-конференції «Сучасна психологія і педагогіка: теорія і модерна практика освітнього процесу в епоху пандемічних викликів» [Слов'янськ, 2021 року] / ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет». – Слов'янськ: 199 с.

У збірнику представлені наукові матеріали студентів, магістрів, аспірантів, стейкхолдерів, викладачів, працівників закладів освіти в рамках роботи **Всеукраїнській науково-практичній** інтернет-конференції «Сучасна психологія і педагогіка: теорія і модерна практика освітнього процесу в епоху пандемічних викликів», що проходила 30 листопада 2021 року в Донбаському державному педагогічному університеті.

Редакційна колегія:

Набока Ольга Георгіївна – доктор педагогічних наук, професор, перший проректор із науково-педагогічної роботи Донбаського державного педагогічного університету;

Цветкова Ганна Георгіївна – доктор педагогічних наук, професор, завідувачка кафедри педагогіки і психології дошкільної освіти педагогічного факультету Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова;

Саяпіна Світлана Анатоліївна – доктор педагогічних наук, професор кафедри педагогіки вищої школи, декан факультету гуманітарної та економічної освіти Донбаського державного педагогічного університету;

Мамічева Олена Володимирівна – доктор психологічних наук, професор кафедри логопедії та спеціальної психології, декан факультету спеціальної освіти Донбаського державного педагогічного університету;

Степаненко Лариса Вікторівна – кандидат психологічних наук, доцент кафедри психології Донбаського державного педагогічного університету;

Дейниченко Лариса Миколаївна – кандидат педагогічних наук, доцент кафедри психології Донбаського державного педагогічного університету.

**Рекомендовано до друку та поширення через мережу Internet
рішенням Вченої ради**

**Державного вищого навчального закладу
«Донбаський державний педагогічний університет»**

(протокол № 5 від 23 грудня 2021 року).

Матеріали друкуються в авторській редакції

Донбаський державний педагогічний університет, 2021 р.

7. Стандарт вищої освіти. Другий (магістерський рівень) вищої освіти. Ступінь «магістр». Галузь знань 01 Освіта/Педагогіка, спеціальність 012 «Дошкільна освіта». <https://mon.gov.ua/storage/app/media/vyshcha/standarty/2020/05/2020-zatverd-standart-012-m.pdf>

8. Laura H. Salganik, Dominique S. Rychen, Urs Moser, John W. Konstant (1999), *Projects on Competencies in the OECD Context: Analysis of Theoretical and Conceptual Foundations*, SFSO, OECD, ESSI, Neuchatel.

УДК 373.2.015.31-027.63:7-047.84

ФОРМУВАННЯ ОСНОВ ХУДОЖНЬО-КОНСТРУКТОРСЬКИХ УМІНЬ У ДІТЕЙ СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ: ЗАРУБІЖНИЙ АНАЛІЗ

С.О. Довбня,

кандидат педагогічних наук,

доцент кафедри педагогіки і психології дошкільної освіти

Національного педагогічного університету імені М.П.Драгоманова

Г.В. Шеленко,

асистент кафедри педагогіки і психології дошкільної освіти

Національного педагогічного університету імені М.П.Драгоманова

Проблема формування основ художньо-конструкторських (дизайнерських) умінь у дітей старшого дошкільного віку є актуальною на сучасному етапі модернізації дошкільної освіти зарубіжних країн.

Аналіз зарубіжних досліджень (Maxwell & Cole; Niederhauser; Wetzell & Lindstrom; Торрасо) засвідчують, що у дітей старшого дошкільного віку простежується кілька факторів, пов'язаних з художньою творчістю, зокрема, чутливість до проблем, деталізація, гнучкість, плавність, оригінальність та переосмислення. Проте вихователі рідко дають дітям можливість представити та застосувати свої ідеї. Запропоновані теми часто вимагають від дітей просто уявити щось, що вже існує, а не стимулювати їх думати про те, як можуть виглядати різні витвори. Такий підхід має серйозні обмеження для вихованців, які не мають можливості відтворити власний досвід, створити унікальні форми, або поліпшити здатність до спостереження. В результаті створені вироби часто сильно нагадують одне одного (Yalcin, 2015).

На думку Ландоні, діти старшого дошкільного віку часто включаються у фазу уявлення процесу проектування, але рідко займаються іншими фазами та рефлексією. В основному вони розглядаються кінцеве використання нового товару або послуги.

Термін «дизайн» у одному з перекладів із англійської на українську мову означає «проект». Тому художньо-конструкторські (дизайнерські) уміння полягають у проектуванні, що за Лоусом визначається як акт пошуку рішень

проблем проектування, які є звичайними та відрізняються від проблем. А сам метод проектування за Гутман можна розглядати як «серію розумових процедур, які застосовують архітектори до своїх улюблених принципів до проблеми дизайну». Всі ці психічні процеси вимагають постійного спілкування з самим собою з метою переосмислення та реструктуризації наявних проблем (Sorn, 2017).

За ствердженням Ватищ, щоб діти досягли цілей освітньої програми, їх слід поступово знайомити з деякими особливостями процесу творчого виховання. За словами Елліса та Моррісона, використання різноманітних матеріалів дозволяє старшим дошкільникам вільно дивитись, випробовувати свої ідеї та творчо вирішувати дизайнерські завдання, водночас забезпечуючи гнучкість для їх особистої виразності та творчості. А Tomšić-Cerkez рекомендує педагогам надати дітям усі матеріали, з якими вони здатні працювати (Yalcin, 2015).

При чому за Ватищ та Härkönen діти старшого дошкільного віку повинні мати можливість отримати значущий творчий досвід за допомогою руху та взаємодії з реальним світом або, коли це неможливо, за допомогою сучасних засобів навчання. Важливо також, щоб заклади дошкільної освіти надали можливість вихователям забезпечити вихованців відповідними різноманітними творчими матеріалами, які можуть полегшити створення рішення, а також продемонструвати, як з матеріалами слід правильно поводитися. Мотив повинен базуватися на власному досвіді творінь, які вони можуть опрацювати у своїй уяві.

Більше того, Райт вважає, що мистецтво є першим розвитком грамотності, і допомагає дітям виробити вкрай необхідні навички орієнтування в нескінченному світі значень, знайдених у доквіллі.

Оскільки дизайнерська діяльність пов'язана з мистецтвом, то важливо розвинути креативне мислення. Щоб досягнути цієї мети, необхідно уявляти, створювати, грати, ділитися і міркувати, що неминуче призведе до нових ідей, що веде до уявлення та початку нового циклу в процесі постійної критики, коригування, модифікація та перегляду.

Іспанський ландшафтний дизайнер С. Кабрера вивів найкраще з природних якостей і показав глядачеві цінність ландшафту і кожен її елемент створений природою в цілому і окремо, гармонійно поєднуючи мистецтво і природу.

Спілкування під час дизайнерської діяльності відіграє значну роль. А діти 6 (7) років – це вмілі комунікатори, здатні по-різному висловлюватись і активно сприяти світу та впливати на нього. Як експертів власного досвіду, важливо включати їх у рішення стосовно власного способу життя.

У зв'язку з цим Л. Виготський аргументує, що дитина має можливість створити більш зріле рішення, якщо їй допомогти, або коли потрібно обговорювати та відстоювати власну точку зору. Таким чином, робота з однолітками та дорослими буде гарною основою для формування навчального процесу, середовище, в якому діти можуть отримувати нові знання та вдосконалення свої здібності.

Педагоги-дизайнери повинні сприяти пізнавальному розвитку дитини-учасника і адаптувати методи так, щоб вони використовувалися як ефективний інструмент спілкування, а не розглядатися як перешкоди.

Дорст та Кросс вважають, що навичка візуального спілкування, як правило, покладається на дизайнерів, включаючи можливості мислення про дизайн за допомогою ескізів, малювання та виготовлення моделі. Однак, за Лавсон, розповідь та розмова також мають важливу роль у дизайні, будь то супровідні креслення та моделі, або дискусія щодо дизайну. У процесі, набуваючи знань, дизайнери розробляють певні концепції та схеми, які використовуються як основні елементи для спілкування з іншими в дизайнерській діяльності. Поетапно кожен дизайнер розробляє певні «керівні принципи» для своєї практики, що складаються з конкретної ідеї, переконання та цінності. Отож завдяки досвіду окремі дизайнери, як правило, утворюють поєднання методів комунікації, які для них найкраще працюють. Спосіб передачі дизайнерських рішень іншим – це пошук шаблонів всередині проблеми та пошук паралелей із віддаленими ситуаціями, які відомі іншій особі. Зміна рішень і переосмислення проблем також можна описати як прийняття ітеративного процесу постійного переходу від проблем до рішень, так і повторення процесу.

Разом з тим турецький науковець М. Yalcin вважає, що дошкільну освіту слід вдосконалювати, виходячи з основних проблем проектування, таких як принципи проектування, концептуалізація, 2D / 3D просторовий розподіл та композиція, що дозволить дітям будувати перцептивні, критичні та аналітичні точки зору в ранньому віці та розвивати ці перспективи в майбутньому. Цей аргумент переконує, що розроблена модель навчання дизайну у закладі дошкільної освіти прищеплюватиме вихованцям якісні дизайнерські знання, а також стимулюватиме їх пізнавальний розвиток (Yalcin, 2015).

Дослідження М. Yalcin доповнило думку про те, щоб навчати дизайну слід починати в закладі дошкільної освіти і продовжувати поступово, без перерв. Дослідниця, провела опитування серед студентів з архітектури інтер'єру кафедри внутрішньої архітектури та дизайну навколишнього середовища Університету економіки та технологій TOBB, Анкара, Туреччина. Із 110 студентів, які брали участь у дослідженні, 87,5% відвідували заклад

дошкільної освіти. Більше половини респондентів заявили, що після закладу дошкільної освіти вони не мали жодної або незначної дизайнерської освіти, а саме: 31,3% студентів розповіли, що їхня дизайнерська освіта після закладу дошкільної освіти прогресувала; і лише 7,5% відповіли, що їхня освіта з мистецтва, дизайну та творчості продовжувалась після дошкільної освіти. З відповідей можна зрозуміти, що студенти, які відповіли, не відчували, що потенційно розвивали свою творчість під час навчання в галузі мистецтва та дизайну після закладу дошкільної освіти. У цей період, коли передбачається розвивати основні знання дизайну з дошкільної освіти, може бути корисним вирішення як питань дизайну, так і відповідних педагогічних основ (Yalcin, 2015).

Таким чином, на основі аналізу зарубіжних досліджень окреслюємо поняття «художньо-конструкторські уміння дітей старшого дошкільного віку», як акт задуму і реалізацію нового, що проявляється у створенні різноманітних конструкцій, моделей, деталей з будівельних матеріалів, паперу, картону, природного матеріалу (шишки, мох, гілки, камені тощо), викидного матеріалу (дерев'яні катушки, картонні коробки, гумові шини та ін.) та дизайнерських деталей, який здійснюється у розвивальному середовищі в умовах закладу дошкільної освіти, де діти старшого дошкільного віку, уявляють, створюють, практикують, модифікують, розпізнають, маніпулюють, планують, винаходять, виготовляють та обмінюються своїми емоціями, знаннями, навичками та досягають ефективного результату.

Список використаних джерел:

1. Hansen A.S. (2017). Co-Design with Children. Norwegian University of Science and Technology. URL: https://www.ntnu.edu/documents/139799/1279149990/13+Article+Final_anjash_fors%C3%B8k_2017-12-07-20-11-11_Co-Design+with+Children+-+Final.pdf/b8dd19c4-d2b1-4322-a042-718e06663e13
2. Sorn M. (2017). Designing with children. Spatial Literacy explored through Communication between Children and Spatial Designers. URL: https://etheses.whiterose.ac.uk/17893/1/MasaSorn_PhDThesis_DesigningWithChildren_LibraryCopy.pdf
3. Yalcin M. (2015). Progressive Development of Creative Design Skills from Kindergarden Education. URL: https://www.researchgate.net/publication/282470266_Progressive_Development_of_Creative_Design_Skills_from_Kindergarden_Education